

POSTANOWIENIE

28 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 28 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku P. spółki akcyjnej w L.
z udziałem E.S. i J.S.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na skutek skargi kasacyjnej E.S. i J.S.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach
z 29 listopada 2024 r., II Ca 745/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża uczestników kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 29 listopada 2024 r. Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił apelację uczestników od postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach z 6 marca 2024 r., którym ustanowiono na rzecz wnioskodawcy na opisanej w sentencji tego postanowienia nieruchomości, stanowiącej obecnie na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej współwłasność uczestników, służebność przesyłu polegającą na prawie korzystania ze zlokalizowanych na nieruchomości obciążonej urządzeń energetycznych w postaci linii [...], stacji transformatorowej [...] oraz linii napowietrznej [...] oraz na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń zgodnie z ich

przeznaczeniem - w pasach gruntu przedstawionych na opisanej w sentencji mapie sporządzonej przez uprawnionego geodetę i oznaczonych w sposób wskazany w sentencji (punkt 1) oraz zasądzono od wnioskodawcy na rzecz uczestników łącznie 3.350 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesylu opisanej w punkcie pierwszym postanowienia, płatną w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia temu terminowi płatności do dnia zapłaty (punkt 2).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestnicy wskazali przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio

sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez

konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.).

W odniesieniu do przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący ograniczyli się do stwierdzenia jej występowania, stwierdzając, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ponadto powołania się na jedno orzeczenie Sądu Okręgowego w Kielcach, w którym wyrażone przez ten Sąd stanowisko pozostaje ich zdaniem w sprzeczności ze stanowiskiem wyrażonym w niniejszej sprawie. Tymczasem dla wykazania przedmiotowej przyczyny kasacyjnej konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych i wykazują,

że przyczyny rozbieżności nie są skutkiem odmiennych okoliczności faktycznych. Skarżący nie przedstawili tego rodzaju argumentów, analiza zaś powołanego orzeczenia uzasadnia wniosek, że jego podstawę stanowiła odmienna od występującej w sprawie podstawa faktyczna, w tym wydanie wyroku nakazującego przedsiębiorstwu przesyłowemu usunięcie urządzeń, zawarcie przez właściciela nieruchomości i przedsiębiorstwo przesyłowe ugody dotyczącej wykonania wyroku oraz wieloletnie starania właściciela nieruchomości, po odstąpieniu od tej ugody, o wykonanie przez przedsiębiorcę wyroku. W tych okolicznościach przesłanka konieczności i celowości ustanowienia służebności uznana została za niespełnioną, samo zaś żądanie jej ustanowienia - za nadużycie prawa. Przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie została zatem wykazana przez skarżących.

Jako uzasadnienie przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący podali, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, wyrażające się w pytaniu, czy w świetle dyspozycji przepisów art. 305² w związku z art. 49 § 1 k.c. ustanowienie służebności jest konieczne, ponieważ urządzenia przesyłowe istnieją już na gruncie obciążonym bez konieczności wykazania przez wnioskodawcę, że nie mogą być one przeniesione w inne miejsce np. poza nieruchomość uczestników. Jednocześnie podnieśli, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w uzasadnieniu zaś tej przyczyny stwierdzili, że wynika to z zarzutu zawartego w podstawie skargi kasacyjnej oraz jego uzasadnieniu.

Twierdzenie wniosku, że występuje istotne zagadnienie prawne, z drugiej zaś, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona jest wewnątrznie sprzeczne. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt I CSK 477/15, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt I CSK 707/17, niepubl.).

Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może też poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych.

Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.). Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, wobec nieprzedstawienia jakiejkolwiek argumentacji dotyczącej przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a która poddaje się ocenie na etapie przedsądu, nie uzasadnia wniosku o wykazaniu przez skarżących oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Skarżący nie przedstawili również odpowiedniej argumentacji jurydycznej na poparcie wniosku w zakresie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Tymczasem wątpliwości skarżących zostały wyjaśnione w powołanym w zaskarżonym orzeczeniu postanowieniu Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2016 r., V CSK 510/15 (niepubl.), w którym w odniesieniu do spraw, w których posadowiono urządzenia przesyłowe przed 3 sierpnia 2008 r. - tak jak to miało miejsce w niniejszej sprawie - przyjęto, że w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu (art. 305¹ k.c.) sąd nie ma kompetencji do badania, czy inny przebieg urządzenia przesyłowego na gruncie prowadziłby do mniejszego ograniczenia wykonywania prawa własności, nie jest też uprawniony do nakazania przeniesienia urządzeń przesyłowych lub oddalenia wniosku o ustanowienie służebności z tej przyczyny. Na możliwość odmiennej oceny powyższych kwestii, choć w odmiennych okolicznościach posadowienia urządzeń niż występujące w przedmiotowej sprawie i w odniesieniu do inwestycji prowadzonych przez przedsiębiorstwa przesyłowe już po wejściu w życie przepisów o służebności przesyłu i gdy przedsiębiorca musiał zdawać sobie sprawę z konieczności legitymowania się tytułem prawnym do wykorzystania cudzego gruntu na cele prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, uwarunkowań dotyczących takich tytułów oraz problemów prawnych wynikających z zaniedbań w tym zakresie, wskazał z kolei Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25 lutego 2021 r., III CSKP 63/21 (niepubl.). W świetle powyższych wypowiedzi Sądu Najwyższego, zaoferowana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania argumentacja nie pozwala uznać, że skarżący wykazali przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Roman Trzaskowski

(K.L.)

[r.g.]